

Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Lausuntopyyntö 28.6.2013 YM009:00/2012

LUONNOS RAKENTAMISEN MATERIAALITEHOKKUUDEN EDISTÄMISOHJELMAKSI

Rakennustarkastusyhdistys RTY ry esittää lausuntonaan seuraavaa. Lausunnossa keskitytään arvioimaan ehdotettuja toimenpiteitä.

Tavoitteet sinänsä hyviä

Raporttiluonnoksessa esitetyt huomiot ja siihen kirjatut johtopäätökset ovat sinänsä punnittuja ja lähtökohdiltaan oikeita. Rakentamisen materiaalitehokkuudessa esiintyy puutteita. Osa puutteista on suoraa seurausta siitä, että materiaalin tuhlaus tulee rakentamisen ketjussa taloudellisesti edullisemmaksi kuin materiaalin säästävä käyttö. Osa puutteista johtuu taas siitä, että puuttuu riittävää osaamista materiaalien uudelleen käyttöön. Osittain on kysymys suoranaisestä piittaamattomuudesta.

Sen sijaan yhdistys ei ole täysin vakuuttunut siitä raportin näkemyksestä, että uudisrakentamisessa olisi erityisen hyödyllistä panostaa rakennusten muuntojoustavuuteen. Jossain määrin näin on, mutta vaakakuppiin tulee myös asettaa liian pitkälle viedystä muuntojoustavuudesta aiheutuvat lisäkustannukset. Kokemuksen mukaan rakennuksen tai sen osan käyttötarkoitusta muutettaessa joudutaan joka tapauksessa tekemään rakennusteknisiä ja muita vastaavia operaatioita. Parhaiten muuntojoustavuuteen ovat voineet vastata rakennukset, joissa on alun perin ylimääräistä tilaa. Viime kädessä tilallinen pelivara antaa parhaat mahdollisuudet muuttaa rakennuksen käyttötarkoitusta. Ylimääräistä tilaa kannattaa varata muun muassa erilaisille taloteknisille installaatioille. Talotekniikka ylipäättänsä on paljon lyhytikäisempää kuin rakennuksen runko, perustuksista puhumattakaan.

Oikea on myös havainto, kuinka korjaaminen on noussut eniten rakennus- ja purkujätettä aiheuttavaksi rakentamisen osa-alueeksi. Säästävämmät korjausmenetelmät ovat usein enemmän aikaa vieviä ja siksi kustannuskysymys. Pulaa voi myös olla purettujen ja korjattavien materiaalien väliaikaisvarastoinnista, jolloin ainoa keino on viedä niitä kaatopaikalle.

Myönteistä on, että paitsi rakennussuojelullisesti arvokkaiden rakennusosien jälkimarkkinat ovat pikku hiljaa kehittyneet tähän erikoistuneiden kaupallisten toimijoiden kautta, niin myös enemmän bulkkityypistä käytöstä poistettua rakennusmateriaalia on mahdollisuus ostaa jälkimarkkinoilta.

Tähän liittyy kuitenkin toisinaan ongelmia, kun täyttä varmuutta materiaalien terveellisyydestä ei ole saatavilla. Tässä kohtaa tarvittaisiin lisää tutkimusta.

Uusien materiaalien suojaus on jäänyt raportissa vähälle huomiolle. Kokeusten mukaan edelleen uutta rakennusmateriaalia tuhlautuu, kun sen alkeellisestakaan suojauksesta ei välitetä. Myös kuljetusvaurioita tapahtuu. Kun rakennusmateriaalien kauppa muuttuu koko ajan globaalimmaksi, tulee tuotteiden kuljetuksen ja varastoinnin aikaiseen suojaukseen kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Asia olisi syytä nostaa esiin omana toimenpiteenään.

Ehdotetuista toimenpiteistä

Ehdotetuista toimenpiteistä ei kohtiin 4.1. (uudisrakennusten materiaalitehokkuus), 4.2 (kiinteistönpidon ja korjaamisen materiaalitehokkuus), 4.5 (paranetaan rakennusjätteiden vastaanotto- ja hyödyntämispalveluja), 4.6 (rakennusmateriaalien kierrätyksen edistäminen) ja 4.7. (lajittelun ja kierrätyksen teknologian edistäminen) ole erityisempää huomauttamista. Toimenpiteet ovat kannatettavia, joskin osittain niiden toteuttaminen voi olla työlästä.

Myös toimenpide-ehdotus 4.3, joka koskee materiaalitehokkuusosaamisen lisäämistä, on periaatteessa kannatettava. Rakennustarkastusyhdistys RTY ry joutuu kuitenkin huomauttamaan, ettei yhdistyksellä ole voimavaroja lähteä opastamaan ja kouluttamaan kunnallisten viranomaisten materiaalitehokkuusosaamista. Osaamisen kehittämisen tulee tapahtua paremmin resursoitujen organisaatioiden toimesta.

Toimenpide-ehdotusta 4.4., joka koskee jätehuollon ohjauksen, tilastoinnin ja raportoinnin parantamista, pitää yhdistys melko raskaana. Rakennusvalvonnalla ei ole resursseja lähteä, edes yhdessä hankkeeseen ryhtyvän ja hänen palkkaamiensa suunnittelijoiden ym. kanssa, arvioimaan rakennushankkeen jätemääriä. Jos tällaiseen kaksivaiheiseen jätemäärien arviointiin mentäisiin, joutuisi rakennusvalvonta luottamaan täysin suunnittelijoiden ja työnjohdon ilmoituksiin. Arviointi olisi jälleen lisärasite jo muutoinkin paisuneeseen lupabyrokratiaan eikä yhdistys sitä kannata. Täysin riittävänä on pidettävä, että jätteiden vastaanotto- ja käsittelylaitokset tilastoivat erityyppistä jätettä.

Lopuksi

Taloudellisilla kannustimilla (joko positiivisilla tai sanktioluonteisilla) on mahdollisuus edistää raporttiluonnoksen tavoitteita kaikkein tehokkaimmin. Samalla tulee kuitenkin huolehtia siitä, ettei materiaalitehokkuuden parantaminen tarpeettomasti aiheuta hidasteita ja sitä kautta turhia ylimää räisiä kustannuksia rakentamiseen ja korjaamiseen.

Yhdistys muistuttaa myös, jälleen kerran, maankäyttö- ja rakennuslain muutostarpeesta mitä tulee rakennusvalvonnan mahdollisuuksiin käyttää pakottavia keinoja. Jos esimerkiksi rakentamisen jätehuollon tilastointivaatimusta merkittävästi tiukennettaisiin, tulisi samalla varmistaa, miten laiminlyönteihin voidaan puuttua. Muuten käy niin, että tunnolliset hankkeeseen ryhtyvät siitä huolehtisivat, mutta vähemmän tunnolliset eivät.

RAKENNUSTARKASTUSYHDISTYS RTY ry

Lauri Jääskeläinen
pääsihteeri